

ENEIDE DUE – CANTO QUINTO

• LA PARÀADA DE I CAVALIÉER GIÜUEN

Ma el pàader Enéea, intàant che gh'éera gnamò finit la gàara, el ciàma vešéen Perifàante, fióol de Épito, maèester d'armi, educatùur e amiich de'l picenéen Jùulo, e el ghe pàarla a l'urécia: "Móoete, cùr da Ascàanio, diighe che se 'l gh'aa bèle próonta la ciòpa de pütéi e in ùurden i cavàj, el pòorti le squàadre in unùur de'l nòono: e che 'l véгна fóora armàat".

Pò el cumàanda a 'l pòpol, che 'l éera vegniit a pistàa el cìirco, de lasàa liber el càamp. Véen avàanti i pütéi che i lüšìiva tóti inséma davàanti a j óc de i pàader, sò cavàj tegniit a fréeno, e el tréma infina in de 'l vardàa intàant che la giuentüü trujàana e siciliàana la và.

Tóti i gh'aa i cavéi cun insìma na curùna e i pòorta dùu giavelòt cun la póonta de fèr e, quaidöön, dò guàine per tégner le fréce apróof che lüšìiva: na cadèena mòla d'òor intreciàada che ghe pindùla a'l còl.

Trè squàadre de cavaliéer le rìiva a'l tròt, e davàanti a tóti ghe stà trèi picói càpi: ognöön de lùur el gh'aa didrée dùdes regàs.

La prìma aléegra tröpa el la cumàanda el pìcen Priamo (to fióol de sicüür, o Pòlite, che'l ripét el nùm de'l nòono e che 'l gh'ara de j eréedi in Itàalia) che 'l è insìma a 'n cavàl de Tràacia, che 'l gh'aa na màcia biàanca sò 'n sùpél e cun en sègn in téesta che 'l pàar na stéla.

Secóont 'l è Àti, pütél tàant amiich de'l giùuen Jùulo.

I so eréedi j è chéi de la gèent latìina de j Àazi.

Ööltim 'l è Jùulo, el püsèe bèl de tóti, e 'l è insìma a 'n cavàl uriginàari de Sidóone in Siiria, che el ghe 'l iiva regalàat la bèla Didóone.

Tóti chéi j àalter i móonta cavàj d'Acèeste...

I Trujàan i salüta cun 'n aplàušo i regàs che i se prešèenta tìmit, e in de'l vardàai j è cuntèent perchè i vèt la sumiliàansa cun i pàader.

I gh'iiva fàt a'l tròt el giir de la piista cuntèent de fàase véder cusé davàanti a i parèent, quàant Epítide cun la vùus vàalta, e 'n ciucamèent de fröosta, el gh'aa dàt el segnàal. I gh'aa curiit a la pàari sò dò fiile in rìiga e sübit i s'è dividiit in ciòpe de trèi, pò via, j è turnàat indrée a puntàase j àarmi

per giòoch

‘L è töt en fàa parèensi de scuntràase, de fiinte ritiràade, de giir e amò de giir, de fүүghe e tiighe fra pòochi, de pàs intreciàat miia fàcil: e en pòo cun le fréce i se dà cóontra, e dòpo, fàta la pàas, i màarcia inséma.

Se diis che ‘n tèemp, in de la nòbil Créeta, el Labirìinto el gh’ès, tra le so paréet e-scüüre, na stradéla cumplicàada e incarugnèenta cun miia deviasìon, in de na manéra che füsès miia pusìbil andàaghen fóora; cusé i gh’àa fàt ‘l istès i fióoi de i Trujàan che j intrécia i so pàs, i ricàma per giòoch fүүghe e batàalie cùma i delféen che i schèersa per töt el màar de l’išuléta de Scarpàanto, vešéen a Ròodi, o de la Liibia.

Ascàanio, intàant che ‘l metiiva in pée le müüra de Àalba Lóonga, el gh’àa fàt fàa amò chél tipo de cùursa o de gàara lé e el ghe l’àa insegnàat a i Latéen de la prima ùura in de la stésa manéra che lüü, de regasòt, el gh’iiva pruàat inséma a i giùuen trujàan: j Albàani a la stésa manéra i l’àa insegnàat a i so regàs: Róma la gràanda el ghe la viit da lùur e la gh’àa mantegniit la tradisiòn. Amò incóo chél giòoch lé ‘l è ciamàat Tròoja e la ciòpa de regàs a cavàl l’è ciamàada la “schiéera trujàana”. Chéesta l’è stàta l’üültima gàara in unùur de Anchiìse.

• ‘L INCÈENDI DE LE NÀAVI

Chì per la prima vòolta gh’è cambiàat la Fürtöna, che la gh’àa vuriit éser traditùura. Intàant che cun tàanti giòoch i fà j unùur a la tóomba in de na manéra gràanda, Giunóone Satùurnia la màanda da’l céel a la flòta trujàana la mesagéera Ìride, cun adrée i vèent bòn: per el fàto che gh’éera gnamò pasàat el dulùur antiich, in mèent la gh’àa de i penséer de vendéta.

La véergine la cùr, intàant che la véen šó per ‘l àarch da i miia culùur. La vèt tötta chéla gràn gènt inséma e la vèt àan, cun n’ uciàada a le spiàge, el pòort dešèert, la flòta abandonàada.

In de na spiàgia vóoda, luntàane, de per lùur, le Trujàane le pianšìiva la memòria d’Anchiìse e intàant che le pianšìiva le vardàava el màar prufóont.

E j éera töte d’acòordi in de’l lamentàa che lùur, bèle fiàche, le gh’ès amò de ‘ndàa per tàant tèemp in màar, e véder amò

tàante spiàge straniéere.

Oh, le n'aa pudiiva pròpia pö! Le dumàanda na citàa, en pòst fis, e sübit. Cun l'intensiòn de dàa fastiidi, Ìride la s'è infricugnàada fra de lùur, ma sènsa viighe la véesta e la fàcia de Déea; la gh'aa ciapàat le fùurme de Béroe, la vécia dóna de Dòriclo, natiif de Tmàaro, en tèemp famùusa per ràsa, per nùm, per fióoi, e cusé la s'è mìa a giràa in méša a le màader trujàane.

“O disgrasiàade - la gh'aa dit - che màan d'Achéeo la gh'aa mìa mìa a mòort intàant che gh'éera la guèra, sóta le müüra de Tròja. O gèent sènsa felicitàa che la Fürtöna la ghe fà spetàa la rüina de töt. Gh'è adrée a pasàa la sètima estàat da quàn' Tròja 'l è vegniida só, e amò cùrum per tàante tère, per spiàge, per sàs incarugnèent, sóta stéle nemìighe, intàant che per el màar sènsa cunféen, sbatiide de sà e de là da l'óonda, cùrum adrée a l'Itàalia che sèemper la ne scàpa via.

Chéesta l'è la tèra de i nòoster fradéi d'Érice, chì lùur j òospita Acèeste. Chii ne prüibìs de svalsàa le müüra de na citàa? O pàatria, o Penàati stripàat per nièent a'l nemìich, ghe sarà màai pö de le müüra cu'l nùm de Tròja?

Pudarùm pö batešàa dùu fiöm nòoster cun i nùm de chéi che gh'éera vešéen a Tròja, el Xàanto e el Simoèenta? Sö, fòorsa, brüšèe cun mé le nàavi de la maledisiòn!

Gh'òo vist in sógn la prufetésa Cassandra che la me dàava in màan le tòorce impise e la dišìiva: “Cerchèe Tròja chì, la vòostrea cà l'è chì! – L'è tèemp de fàa vergóta, gh'è mìa de spetàa davàanti a miràcoi de'l gèner! Èco chì quàter altàar che fòma dedicàat a Netùuno: el Diò el ne dà fóoch e coràgio!”.

Intàant che la dišìiva cusé, la gh'aa ciapàat per prima en tòch de légna impisa e, svalsàat la màan dèestra, el la móof cun fòorsa e el la tìira. Le dóne le vardàava meraviliàade. E öna de lùur, la püsèe vécia, Piirgo, la bàlia de tàanti fióoi de'l re Priamo, la gh'aa dit: “Ma chéesta l'è mìa Béroe, chéesta l'è mìa trujàana, l'è mìa la mujéer de Dòriclo; se ricugnùs i sègn de na maestàa celestiàala; vardèe che óc ardèent, che spìrit, che fàcia, e el sòn de la vùus, la so manéra diviina de muise! De'l rèst gh'òo lasàat da pòoch Béroe, l'éera só de còorda perchè malàada, perchè lée da per lée la gh'ìiva mìa de végnere a fàa féesta e a fàa a

Anchiise j unùur che ghe spéta". Indeciise le màader, prìma le gh'aa vardàat màal le nàavi, cu'l dübi fra 'n dulurùus amùur per la düüra tèra indüa le pògia i pée e i favulùus règn indüa el Fàato el j àa ciàma; quàant la Déea la s'è levàada cun le so àali làarghe in de'l céel, e la gh'aa disegnàat sóta i nìgoi la tràcia de 'l àarch in céel.

Meraviliàade da'l miracól e sbürlàade da la ràbia, le cùr alùura a'l fóoch a vušèent, e quaidöne, dòpo viighe rubàat töt a j altàar, le tìira ràmm sèch impisàat cun le màan: el fóoch 'l è liber de fàa chél che 'l vóol sö i bàanch, sö i rèm e le póonte pitüràade de le nàavi.

Euméelo el riiva de cùrsa a la tóomba de Anchiise per andàa a diighe a la gèent, che la vàarda le gàare sènsa penséer, la nutìisia che le nàavi j è in fiàme: e tötì, intàant che i se giira, i vèt in de'l néegher là in fóont le fiàame che s'imbiirla tra 'l fòm.

Ascànio, che cuntèent el cumandàava la gàara, per prim el cùr de frésa a cavàl a 'l acampamèent in fermèent, e gnàanca i so maèester cu'l fiatòn i riès a fàal miia pàarter. "Cuš' éela chéesta matàana? Cuša sii adrée a cumbinàa?" – el diis. "Sii mia adrée a brušàa j acampamèent nemìich, le nàavi de j Achèei, ma le vòostre speràanse. El chì el vòoster Ascànio!". E el gh'aa ficàat a i pée de le dóne, vóot, 'l èelmo che 'l gh'iiva dupràat in de la batàalia mascheràada. Àanca Enéea el s'è mìs a cùrer, cun lüü el schieramèent de i Tèucrici. Ma chéle dóne le scàpa per le spiàge e per i bòsch, pièene de paüüra, le se sguàarna in de le cavèerne püsèe fóonde, le se pentìs e le se vergógna de chél che le gh'aa fàt, le sèent tròp gréeva enfina la lüüs, e la ràbia de Giunóone quàaši la sparìs in d'i so cóor.

Ma miia per chéesto se sbàsa la fiàma e la fòorsa de 'l incèendi; perché sóta la ruèr bagnàada se impìsa la stùpa e véen fóora en fòm schifùus e lentamèent el fóoch el se màja le nàavi; 'l è la rüina de tôte le imbarcasiòn e gnàanca la tàanta àaqua ficàada insìma e gnàan le fadiighe de i Trujàan le riès a fermàala. Alùura el pìio Enéea el se strìpa i vestiit de dòs e, in de'l svalsàa le pàalme de le màan, el gh'aa dumandàat ajöt a i so Dèei: "O Giòove uniputèent, se té te òodiet gnamò tötì i Trujàan fina a 'l ööltim, se te vàardet a le fadiighe de j òm cun l'antiiga pietàa, fà che la flòta la se sàalvi da'l fóoch, e cun lée le pòoche nòostre

speràanse, pàader; südinò cun en föölmin catiif dàame la mòort, se me la mériti, cun la to màan dèestra fàame fóora!”. El gh’iiva apéena parlàat quàant na néegra tempestàada la gh’aa ficàat só de la gràan àaqua, e càamp e muntàgne i gh’aa tremàat a’l sòon de’l tròon: ‘l éera cùma se da’l céel, càrich de niigoj praan néegher, vegnès só àaqua a turèent; e le nàavi le s’è impieniide de chél regàl miia desideràat de’l céel; el lègn més brüsàat el se bàgna d’aaqua, se smòorsa ‘l intréech incèendi e quàaši tôte le nàavi, méeno quàter, le se sàalva da’l fóoch.

• EL CUNSÌLI DE NÀUTE E L’APARISIÒON DE ANCHIÏŠE

Ma ‘l pàader Enéea, cu’l magòon in gùla per chéla disgràasia, el gh’iiva in de la téesta di penséer ch’ii fiiiva a pögn: se fermàase in di càamp siciliàan e desmentegàase de’l so destéen, o pàarter deciis per le còoste d’Itàalia.

Alùura el véciu Nàaute, espèert püsèe de tóti in de l’art prufética de Minèerva, sapièent de tàanta sapièensa, (la Déa la ghe dišiiva la voluntàa de la ràbia de’l Céel e töt chél che ghe vuriiva per fàa ‘ndàa bèn le ròbe), la cunsùla Enéea cun bùne paròole e el la cunsilia: “O fióol de na Déa, ‘ndóm adrée per ògni pòst a la Fürtöna, qualsiasi ròba sücèeda tùca fàaghe na bùna céera. Pèensa a’l trujàan Acèeste, de na ràsa vegniida da’l Céel, ciàpel cùma to cunsiliéer e dàaghe àan a lüü el cumàant; per el fàto che te gh’èet perdiit le nàavi, cunségnege chii gh’è in pö, chii ‘l è fiàch de le to aventüüre e de la gràan impréesa; càta fóora i véc, le màader che le supòorta miia el màar, j invàlit, chéi ch’ii gh’aa paüüra, dàaghe la pusibilitàa che chii, fiàch fiachèent, i méta sö le müüre: làsa che i ciàmi Acèesta chéesta nóoa citàa”.

Töt ciapàat da le paròole de’l véc sòcio, Enéea el se cùma rianimàat, e in de’l stès tèemp püsèe preocupàat de prima. E bèle la néegra nòt l’andàava sö ‘l so càr in de l’àaria, quàant gh’è vegniit fóora l’óombra de’l pàader Anchiïše, vegniida só da’l céel a l’imprüiisha, che la gh’aa dît cusé: “O fióol, en tèemp a mé càar püsèe de la stésa vità, quàant siivi in vità, o fióol cusé màal tratàat da i destéen de Tròoja, mé végni chii da té per cumàant de Giòove, che ‘l gh’aa salvàat le nàavi da’l fóoch e che finalmèent da’l céel el gh’aa pruàat pietàa per té. Stà adrée a i bòn cunsili che te dà el véciu Nàute, pòorta in Itàalia di giùuen selesiunàat,

da'l còor fòort. In de'l Làasio te gh'arèet de fàa fóora en pòpol düür, de la gèent vegniida sö in méša a le fadiighe. E te 'ndarèet prima, o fióol, a le cà de 'l infèerno de Diite, per 'l Avèerno te gh'arèet de cercàa de mé. Sòo miia cùma 'l è l'òombra miia tàant cuntèenta de'l Tàartaro: me stòo in de i Càamp Eliiši, cun i giöst. E la te purtarà lé, dòpo viighe spantegàat el sàanch de tàante péegure néegre, la Sibilla màai tucàada da 'n òm. Alùura te vegnarèet a savii töt de la to ràsa e de la citàa che te tùca.

Ma adès te salüti, l'ümida nòt la gh'aa bèle fàt de cùrsa la metàa de'l so itineràari celèst, e 'l Urièent el me sbüürta via a la svèelta cun i so cavàj che bùfa gréef".

El gh'aa dît cušé e 'l è scapàat legéer tàa'me en fòm in de l'àaria. "In dùa vèet, in dùa te cróodet via, o pàader – el gh'aa dît Enéea. – Da chii scàpet? Chii te strìpa jà la vója che gh'òo de brasàate sö?"

Més indurmèent el fà végnier fóora amò la fiàma da la sèner e in preghiéera el vénera i mistéeri de Véesta, biànca de cavéi, e i Làari de Pèergamo e el vèrsa el farro, na spéece de furmèent, e pò el brüüša 'l incèens.

Sübit el ciàma i cumpàgn, per prim el rè Acèeste, e el ghe diis a tóti cùša gh'aa cumandàat Giòove e i cunsili de'l carìsim pàader, e pò le scùulta el so penséer: Acèeste el diis de sé: la citàa la se farà. Ghe se mèt de autoritaa le màader, se lása lé chii 'l vóol, chii gh'aa miia dešidéeri de glòoria. Se fà amò de nóof i tòch brüšàat de le nàavi, se ripàara i rèem e j atrès: j è pòochi i navigàant, ma i risplèent de 'n valùur de guèra. Intàant Enéea cun 'l aratèer el dišégna le müüra e el tiira a sòort i quartièer: el li a ciàma cu'l nùm de lìlio e el fà rivivèer Tràoja. Acèeste el góot de'l règn nóof e el mèt in pée riüniòn de la so gèent, e a i padèer mìs inséma el ghe dà de le légi nóoe.

Pò in sìma a la muntàgna de Érice, vešéen a le stéle, véen cunsacràat en tèempli a Vénere Idàalia, chéla de'l móont Idàalio in de l'iisula de Créeta, e en bòsch cun apòosta en religiùus a'l sepùulcher de Anchiise.

• LA PARTÈENSA

Tóti i gh'aa bèle banchetàat per nóof dé e unuràat j àaltar: i vèent pacifich i fà de'l màar na tàaula, Nòoto, vèent de'l Sud, el sùfia fòort e el ne cunsiilia de pàarter. En gràan

caragnàa el s'ciòpa sö la spiàgia a fùurma de löna; i stà lé na nòt e en dé, j è miia pö böon de mulàa, le stése màader e chéi che 'n tèemp gh'éera parìit bröt töt 'l inséma, e miia supurtàbil el nùm de'l màar. I vóol pàarter àan lùur, e patii le cundisiòn de'l viàc.

El böon Enéea el j àa cunsùla cun paròole d'amicìisia e el li j àa racumàanda a le cüüre de Acèeste. 'L ùurdina dòpo de sacrificàa na fémina d'agnél a le Tempéeste e trìi vidéi a Érice, e de pàarter.

Cun la téesta urnàada da tènere fóje d'uliif, drit in sima a la prua, cun in màan na scüdéla, el fica in de l'aaqua salàada le büdéle e el véen de na pürésa ràara.

El li a sbüurla en vèent a favùur, che 'l nàs da didrée a la nàave; e a gàara i cumpàgn i se pòorta in méša a'l màar cu'i rèm.

Ma Vénere in penséer la pàarla a Netùuno cun chéesti lamèent: "La ràbia terìbil de Giunóone, el so òodio che el ghe n'aa màai a bàasta, adès i me pòorta a té: gnàanca el tèemp, gnàanca la pietàa i la càalma o li fà diventàa méen catìiva, la réesta féerma, sèensa muise màai, sèemper cóontra i destéen e cóontra a chél che 'l vóol Giòove.

Ghe bàasta miia de viighe calcelàat rabìida me 'n càan la citàa de i Friigi o de viighe sbragàat le reliiquie de Tròoja per ògni turmèent: ma la ghe cùr adrée infina a j òs e a la sèner. Apéena lée la cugnùs el perché de tàanta ràbia. Àanca té te séet testimùni de che tipo de tempéesta la gh'àabia mìs in pée in de'l màar de la Liibia; la gh'aa sbatiit le óonde fina a'l céel, cun 'l aiöt de'l vèent de Éeolo, per nièent; la gh'aa sfidàat el to règn!

Ed ècula che la gh'aa infina fàt rabii le màader, cun catìiva cusièensa la gh'aa fàt brusàa le nàavi e pèerder la flòta, la gh'aa custringiit i Trujàan a abandonàa i cumpàgn in Sicìilia. Adès te préeghi che i dàga véela, chéi che gh'è amò in vita, cun càalma per l'óonda, e i rìivi sicüür a'l Tévere, in de la regiòn abitàada da i Laurèenti. E che l'è véera che me te dumàandi apéena de le ròbe prumetiide da tàant tèemp da le Pàarche".

Alùura el Satùurnio dumadùur de'l màar el gh'aa dît:

"O Citérea, 'l è giüst che te gh'àabia de fidàate de'l règn indùu te sèet nasiida. E en pòoch me 'l mériti, perché gh'òo difendiit Enéea cu'l fàa stàa bùna la ràbia de'l màar.

'L òo difendiit àan in tèra: dumàandeghel a'l Simoéenta e a 'l Xàanto. Quàant Achìle el curiiva adrée a i Trujàan che i bufàava 'me i tenchéi, e el j àa mandàava vèers le müüra, e el na cupàava fóora de mišüüra, e i fiöm i cridàava pièen de gèent mòorta, e el Xàanto el riesiiva miia a truàa na via per rivàa a'l màar, alùura gh'òo salvàat lé Enéea, che cun méeno fòorse el s'éera scuntràat cu'l gràant Pélide, 'l òo sguarnàat in de na niigula. E sé che gh'ìivi na gràan vója de smüüràa le müüra de Tròoja, la falsùna, le müüra mise in pée da mé.

Adès gh'òo miia cambiàat idéea, viighe miia penséer.

'L andarà sicüür a i pòort de 'l Avèerno, cùma te vóot té. Te cridarèet per en cumpàgn finiit in àaqua, na persùna che de per lée la pagarà per tóti".

Dòpo viighe fàt cuntèenta cun chéeste paròole la Déea, el pàader Netùuno el ghe fàa fàa a i cavài en giir duràat cun i fréeni pièen de s'ciöma, e pò el lása adàa i finimèent. El vùla legéer cu'l càr de'l culùur de'l céel sö'l piàan de'l màar; le óonde le se livéla. Sóta el càr che 'l rimbóomba, el màar e-s'cióonf el se càalma, da'l céel scàpa jà i niigoì. El la cumpàgna en cortéo straurdinàari, di gròs mamifer aquàtich, el còoro véc de Glàuco e Palémone d'lino, i svèelt Tritòon cun töt i mùuster de'l màar de Fóorco: a la mansina gh'è Téeti, Mélite e la véergine Panòpea, Niise, Spiio, Cimòdoce e Tàalia.

Na tímida cuntentésa se fà stràada in de'l cóor sèemper in fùrlòorum de'l pàader Enéea: el cumàanda che j àalber de le nàavi i végna mìs in pée, a la svèelta, e che i bràs de i marinàar i se móoa e i se dàga de fàa. I mandòvra tóti inséma le còorde in de la pàart bàsa de la véela, da la mansina a la pàart dèestra e da la dèestra a la mansima, a metér a pòst töt, e la flòta in de'l vèent la và avàanti da per lée. Prìm davàanti a tóti gh'éera Palinùuro che'l guiidàava tóte le nàavi, chéi j àalter i ghe 'ndàava adrée.

• LA MÒORT DE PALINÙURO

La nòt ümida la gh'ìiva bèle fàt la metàa de'l so itineràari celèst, e i navigàant, impegnàat a i rèm a sùura a déle pàanche düüre, i ripuśàava bèle i còorp in de la plàcida càalma: quàant el legéer Sòn vegniit śö da le stéle là in àaria, el gh'àa mandàat jà l'óombra e muìit l'àaria néegra,

cun l'andàa a cercàa té, Palinùuro, sènsa cùulpa, cu'l purtate di sögn mìa bèj. El Dìo, che setiit sö 'l davàanti de la nàave, el sumiliàava in de la fàcia a Forbàante, el fióol de Priamo, el t'aa dit: "Te me dumàndet de fàaghe mìa càašo a la fàcia de'l màar pacifich, e a le óonde in bùna? Te me dumàndet de cunfidàaghe Enéea? El céel serèn e el vèent catiif tròpe vòlte i m'aa tradiit". El restàava féermo a'l timòn, atèent a la stràada de le stéle, ma in sö la téesta el Dìo el ghe mòla en ràmm bagnàat in de 'l Léete, càrich de'l sòn putèent de'l Stìge: a lüü che'l céerca de difendiise el sàara j òc chi póol pö fàa nièent. Apèena la fiàca imprüüša la gh'aa fàt mulàa töt el còorp, la s'è mìa tacàada a lüü e el l'aa ficàat a téesta in šó in de'l màar cun en tòch de nàave e el timòn e cun en vušamèent d'aiöt inütil a i cumpàgn; dòpo, cun en vulàa legéer, 'l è turnàada in de l'àaria. Ma la flòta la vè avàanti 'l istès, sènsa paüüra per l'aaqua vèalta; guidàada sicüüra da Netùuno. E bèle 'l éera vešéen a i scòogli de le Siréene, tàant periculùus na vòlta, biànch de na möcia d'òs: bèle i sunàava cun na bröta vùus a'l sòlit rumùur de'l màar in luntanàansa, quàant Enéea el gh'aa vèst che la nàave la pindulàava a la deriiva e che la gh'iiva perdiit el pilòota. Alùura lüü stès el gh'aa purtàat la nàave in de l'óonda de nòt, intàant, caragnèent, cumuviit da la sitüasiòn tàant el vušàava: " O tròp fiduciùus de'l màar e de'l céel serèn, te gh'arèet de stàa, Palinùuro, sö na sàbia che cugnùsum mìa, nüüt, sènsa sepùulcher".

